

som väl naturligast bör uppfattas som relativsats. **sar** är sålunda *sa'r*, där determinativet syntaktiskt attraherats till relativsatsen. Jfr Sö 335 Ärja.

Flera av inskriftens personnamn äro ovanliga. *Gæir(h)vatr* förekommer i en inskrift i Södermanland (Sö 156) och en i Närke (L 1034), men f. ö. endast på Gotland (Säve 51, 63, 124 och Ardre). Av de sju medeltida beläggen i Lundgrens namnordbok hänföra sig, märkligt nog, fem till Närke och Södermanland; de båda andra kunna ej säkert lokaliseras. — *Otamr* är ensamstående i inskrifterna; det är ej belagt i medeltida svenska urkunder. Från Norge anför Lind ett belägg (jänte ett gårdnamn). Ursprungligen är *Otamr* ett tillnamn, liksom *Ospakr*, *Otryggr* m. fl. — **byrstain** är otvivelaktigt samma namn som **biurstain** i Sö 347. Det kan därför icke vara ett *Borgstæinn* (senare fornsv. *Borsten*), såsom E. Olson förmodar. Utom dessa båda äro inga andra belägg kända från inskrifterna. Från medeltida urkunder anför Lundgren ett enda *Byurstin* (1391), också det från Södermanland. Det har sålunda otvivelaktigt funnits ett fornsvenskt mansnamn *Biurstæinn*, måhända lokalt begränsat till Södermanland. Från övriga delar av Norden är namnet icke känt. — 87—93 **lifayar** är säkerligen genitiv av ett kvinnonamn *Liføy*, tidigare icke belagt. Kvinnonamn på *-øy* förekomma i olika delar av Norden, ehuru de icke äro särskilt vanliga; jfr *Kætíløy* Sö 338. Förleden kan vara isl. *líf*, n. 'liv', eller *hlíf*, f. 'skydd'.

Inskriften använder **u**-runan som tecken för *o*: **utamr**, **brupur**; **o**-runan saknas. Anmärkningsvärt är bruket av **r** (icke **ṛ**) i **utamr**.

Brate förmodar, ehuru med en viss tvekan, att inskriftens senare del har metrisk form:

*sar var austr
med Ingvari,
dræng sniallan,
sun Liføyar.*

321. Kråktorps, Fogdö sn, Åkers hd.

Pl. 161. Pl. 4: B 707.

Litteratur: B 707, L 962. — Ransakningar 1667—84; J. Peringskiöld, Fl 5: 2, Monumenta Sudermanniae; O. Hermelin, Åkers härad, s. 4, 7, 77; E. Brate, Svenska runristare (1926), s. 57.

Äldre avbildningar: Peringskiöld a. a. (och B 707); Hermelin a. a.; Brate (ATA).

Runstenen står rest straxt Ö om Kråktorps, nära bäcken som utgör gräns till Vansö sn. Något S därom, på andra sidan bäcken och på Husby ägor i Vansö sn, finnes ett stort gravfält med flera högar, störst bland dem den s. k. Ingjaldshögen. Runstenens plats är utmärkt å Geologiska kartbladet »Ängsö».

I *Ransakningarna* säges runstenen stå i »Kråketorps gata». Detsamma uppger Peringskiöld: »I Kråketorps gata. Ett steenkast därifrån en stoor höög med många små.» Efter allt att döma står sålunda stenen kvar på sin ursprungliga plats. Den restes 1894 på bekostnad av Södermanlands Fornminnesförening.

Granit. Höjd 2,45 m., bredd (nedtill) 1 m. Ristningen på den vackra stenen är endast delvis bevarad. Runorna äro ovanligt fina och smala, uppenbarligen grunt huggna. Rundjuret har tydliga ögon och treklugen tunga.

Inskrift:

ufikr : auk -- . . . rn . l -- u . ris -- . . . || -- . . . an . hafpi . til . kart

Ofæigr ok . . . l[et]u ræis[a] . . . [þan] hann hafði til gært.

»Ofeg och . . . läto resa . . . än han hade förtjänat.»

Till läsningen: 1 **u** är mycket svag; säkrast spåras bst. 2—4 **fik** tydliga. Av 5 **r** finnes kvar hst och h. bst. Efter 6—8 **auk** spåras svagt två hst. Därefter är stenytan skadad. Mellan 10 och 11 **r** torde ha funnits 5 runor. 11—12 **ru** tämligen tydligt. Av det följande ordet finnes endast 13 **l** och 16 **u**. 17—19 **ris** tämligen tydligt, men därefter intet mera i denna slinga. Av 21 och 23 synes endast hst, av 22 intet. Slutet av inskriften är fullt tydligt. 34 **k** är icke stunget. — Peringskiöld: **fikn auk . . . litu ris-**; . . . **ahn · hafpi · til · kart**. — Hermelin: **fikr · auk oi; n · an · hafpi · til · kart**. — Brate: **ufaiqr : auk l . . . : l--u : ris; -h-n · an · hafpi · til · kart**.

Ristningen är visserligen svårt skadad, men den har aldrig varit djupt huggen, och det förefaller ovisst, om den någonsin har innehållit en i vanlig mening fullständig inskrift. Efter 17—20 **ris-** har knappast funnits mera än möjligen ordet *stein* 'sten'. Synnerligt ovisst är, om Kråktorps-stenen, såsom Brate förmodar, är ristad av runmästaren Balle.

Lilla Väsby, Fogdö sn, Åkers hd.

I *Beskrifningen till Geologiska kartbladet »Ängsö»* säges s. 51: »Dessutom uppgafs, att i en källare vid sistnämnda ställe [Väsby] en annan [runsten] skulle finnas inmurad.» Samma uppgift har Olof Hermelin mottagit: »Wid Lilla Väsby lærer en runsten vara inmurad uti en byggnad . . . Wid sjelfva gården en kulle med fotkedja ofvanpå hvilken en byggnad är uppförd, källare derunder, i hvilken, enligt sägen, en runsten skall vara inmurad (källaren rappad).» Likaså H. Indebetou, *Södermanlands minnen* 1 (1877), s. 428.

322. Stora Väsby, Fogdö sn, Åkers hd.

Pl. 161. Pl. 4: B 708.

Litteratur: B 708, L 961. Ransakningar 1667—84; J. Peringskiöld, Fl 5: 2, Monumenta Sudermanniae; O. Hermelin, Åkers härad, s. 4, 6, 75.

Äldre avbildningar: Peringskiöld a. a. (och B 708); Hermelin a. a.; Brate 1896, 1919 (ATA).

Stenen står rest o. 200 m. V om Stora Väsby, på norra sidan av en numera föga brukad byväg. Dess plats är utmärkt å Geologiska kartbladet »Ängsö».

I *Ransakningarna* uppges från Fogdö 1682, att »uppå Stora Wäsby gärde äro två Stenar, som haffua, som säges, bookstäfwer uppå sig». I en odaterad relation (av Daniel Lundius) talas endast om en sten, på »Stora Väsby gärde». Samma lokaluppgift har Peringskiöld, som har avtecknat stenen. På 1860-talet säges den ligga i ett röse på ett gärde alldeles invid vägen till Sörby. Den restes år 1931 på bekostnad av jordägaren och Södermanlands Fornminnesförening.

Granit. Höjd 3 m., bredd 0,45—0,50 m.

Ristningen består endast av ornament och, i centrum, ett kors. Slingorna äro mycket smala och ha säkerligen aldrig varit avsedda att bära runor.

Möjligen har en gång, såsom i *Ransakningarna* säges, vid Väsby funnits två resta stenar vid sidan av varandra. Den ena torde i så fall icke ha haft någon ristning.

323. Åsby, Helgarö sn, Åkers hd.

Pl. 3: B 705.

Litteratur: B 705, L 963. Ransakningar 1667—84; J. Peringskiöld, Fl 5: 2; hs R 552 i Uppsala Univ.-Bibl., nr 25; J. P. Tollstorp, *Beskrifning om Södermanland* 2 (1838), s. 99; O. Hermelin, Åkers härad, s. 87.

Avbildningar: Peringskiöld a. a. (och B 705); anonym teckning i R 552.